

זמני כניסת ויציאת השבת

ירושלים	הדה"נ	מוצ"ש	ר"ת
4:05	5:21	5:58	
בני ברק	4:20	5:22	5:54
חיפה	4:08	5:20	5:51
באר שבע	4:21	5:23	5:56
ניו יורק	4:13	5:19	5:45
לונדון	3:24	4:54	5:07

שבת

עלון שבועי להנחלת נועם כבוד השבת וקדושתה

והיה ביום השישי

ואלה שמות

בשבוע זה, כשקוראים את המקרא "ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה", עולה מאלה התזכורת לחיוב קריאת שנים מקרא ואחד תרגום, אותו רמזו הראשונים בפסוק זה, שכן תיבת שמו"ת הוא ראשי תיבות שנים מקרא ואחד תרגום.

בקריאת שנים מקרא ואחד תרגום מערב שבת, כפי שראוי לעשות מעיקר הדין, יש בכך משום הכנה נאותה לקראת השבת, בלימוד הפרשה, דבר שיכול להביא תועלת גם בסעודות השבת, שבהם יכולים לעסוק בענייני הפרשה שכבר נלמדו ונהגו מערב השבת.

צורה אחרת לה לסעודות השבת, אם כבר עברו על הפרשה וחזרו עליה והבינו אותה כראוי. נושאי השיחה בעת הסעודה יכולים להיות נסובים כולם סביב ענייני הפרשה, ולשתף בהם את הקטנים עם הגדולים, שכולם מתעניינים בענייני הפרשה. אינו דומה מי ששולט בכל הפסוקים, למי שמכיר רק את הצורה החיצונית של הפרשה כפי שלמד אותה בגן הילדים ובכיתות הנמוכות.

מעבר לכך, קביעת זמן מוגדר ביום שישי ללימוד הפרשה, מביאה בכנפיה ברכות רבות, הן בשעת ההכנה הנפשית לקראת בואה של השבת, והן בכך שהיא גורמת לכך שלא יתבלטו מהחובה המוטלת עלינו לקרוא את הפרשה שנים מקרא ואחד תרגום, דבר המביא לאריכות ימים כהבטחתם הנאמנה של הז"ל.

בטרם כניסת השבת. ואכן כפי שציינתם דשמיא הטיסה נחתה בשדה התעופה דקות ספורות לפני השעה 4 אחר הצהריים, כשזמן כניסת השבת בערי הארץ נע בין שעה זו לשעה 4:15 בערך. היתה זו שעתה היפה של הערבות היהודית, כשמיד עם היוודע העיוב הממושך בטיסה זו, נרתמו אנשי חסד רבים לסייע לאלו שינחתו ברגע האחרון של יום שישי, ובמבצע מורכב הובאו לשדה התעופה צרכי מזון כיד המלך כראוי לכבוד השבת, וכלי שינה ובגדים לכבוד שבת קודש. כך שגם כל אלו שבאו בשעה מאוחרת זו, ולא הספיקו לצאת מיד לדרך להגיע למקום יישוב סמוך, היה להם את צרכי השבת בהרחבה.

וכששמענו על המקרה הזה, נזכרנו מיד בהלכה הדורשת מהאדם שלא לצאת לדרך ארוכה בערב שבת, אלא בכדי להגיע למקום יישוב בעוד שני שלישי מהיום לפניו, וזאת כדי שיוכלו להכין את צרכי השבת במקום היעד. נכון שבמקרה זה, אף התכנית המקורית של היוצאים לדרך היתה להגיע בשעה מוקדמת ביותר, ולא באנו לדון על המקרה הזה כלל. אך מה שראינו, שאפילו בזמן טיסות הסילון וטכנולוגיה משוכללת, כמעט והגיעו לידי כך שלא היה לאותם אנשים את צרכי השבת, לולי תושיתם של כל אותם ארגונים ויחידים מופלאים.

עלינו להחדיר לראשינו את הידיעה הבסיסית, כי על פי דרשת הז"ל, ועל פי ההלכה, זמן הכנת סעודות השבת הוא מהרגע הראשון של יום שישי בבוקר. עד כדי כך שהפוסקים דנו להתיר להתעסק בדברים אלו אפילו לפני תפילת השחרית של יום שישי, בשל המצוה להכין את צרכי הסעודה על בוקרו של יום שישי.

שוונות שאירעו בדרך, ואי לכך כבר חזרו והזהירו הרבנים בכל המקומות, שאסור לקחת שום רזיקה בנושא זה, וצריך לצאת ליעד בשעה מוקדמת ככל הניתן. אך השבוע קיבלנו איתות מעניין, שאפילו באופנים שאנשים עושים את המירב לצאת בשעה מוקדמת ביותר, עם זאת עדיין יתכנו תקלות שמעבירות בראש מחשבה שמה אנו צריכים לשוב להלכה המקורית של הז"ל בזמן שהיו הולכים ברגל ממקום למקום ולא היה בכל מקום צרכי שבת בהרחבה.

במה דברים אמורים?
ברחבי אירופה, שרר בשבוע האחרון מזג אויר חורפי קיצוני, שלא זכור כמותו מזה תקופה ארוכה. שלגים כבדים כיסו את כל רחבי היבשת, כשכל תנועת כלי הרכב לסוגיהם השונים, לא התנהלה כסדרה. תוכניותם ולוחות זמנים של מליוני בני אדם השתבשו לחלוטין, בשל עיכובים ושינויים בלוחות הזמנים של אמצעי התחבורה השונים, כמו רכבות וטיסות האוויר.

ביום שישי האחרון עשרה בטבת, ההגישו זאת על בשרם כמה עשרות אנשים שומרי תורה ומצוות, שתיכננו ליסוע בטיסה מז'נבה שבשווייץ לארץ ישראל בשעות הבוקר המוקדמות, ובעקבות מזג האוויר הסוער והחריג, הטיסה נאלצה להתעכב לכמה שעות, לאחר שכבר נסגרו דלתות המטוס להתכונן להמראה, כך שאין יוצא ואין בא.

לאחר שעות ארוכות יצאו בשעה טובה לדרך, כשהטייס הודיע בדרך במערכת הכריזה הפנימית, כי יעשה ככל שביכולתו להאיץ את מהירות הטיסה, וביקש מהיהודים הטיסים בטיסה, שיתפללו שהוא יצליח להגיע לארץ ישראל עוד

הלכה פסוקה היא בשולחן ערוך בהלכות שבת (סימן רמ"ט) שאין הולכים בערב שבת יותר מג' פרסאות, כדי שיוגיע לביתו בעוד היום גדול ויוכל להכין צרכי סעודה לשבת, בין אם הולך לשהות בבית אחרים ובין אם הולך לשהות בביתו. כפי המבואר בדברי הפוסקים, הדבר מדובר במי שהולך ברגל מעיר לעיר, ואדם בינוני הולך במשך יום שלם מהלך של עשר פרסאות, ועל זה נאמר שאין הולכים בערב שבת מהבוקר יותר מג' פרסאות, כדי שעד שלישי היום יגיע למקום בו עתיד הוא להגיע, וזאת בכדי שיוכל להכין את צרכי השבת בשני שלישי היום הנוותרים. והלכה זו נכונה גם למי שנוסע באמצעי תחבורה, שעליו לתכנן להגיע למקום יעדו כשעוד נותרו שני שלישי מהיום לפניו עד לשבת.

הלכה זו היא מדיני עונג שבת, שחכמים גזרו שלא להגיע למצב בו יחסר לו לאדם אוכל מבושל כראוי ומקום ראוי לשהות בו במשך סעודות השבת. והפוסקים כתבו, שהלכה זו אינה אמורה בזמננו בדרך כלל, וזאת משום שדרך כלל ברוב המקומות מצויים צרכי שבת בשפע, כך שגם אם יגיע סמוך יותר לשבת ימצא לעצמו מקום טוב ואוכל מספיק. עם זאת, מטעם אחר כתבו הפוסקים שצריכים להיזהר להגיע למחוז חפצו בעוד היום גדול, וזאת כדי להרחיק מכל חשש של אפשרות של חילול שבת.

אמנם, ישנם אנשים הסבורים שבזמננו כבר נפתרו רוב הבעיות המעכבות, כך שאנשים מרשים לעצמם לצאת בשעות ממש מאוחרות לפני השבת. אך מופעם לפעם שומעים אנו על אנשים שכמעט נתקעו או כמעט הגיעו לידי חילול שבת בעקבות השתהותם, ובעקבות תקלות

לשון חכמים

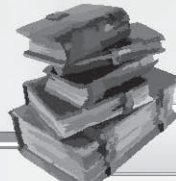
ושמרו בני ישראל וגו'.

ירצה על דרך אומרו (בראשית לז, יא) ואביו שמר את הדבר פירוש ממתין ומצפה מתי יבא, והכונה בזה לצוות שלא יהיה השבת כדבר טורח לצד מניעת מלאכת הרצון ומצוא החפץ, אלא צריכין לשמוח בו בשלימות הרצון וחפץ בדבר ותמיד יהיה ממתין ומצפה מתי יבא, ואומרו לעשות את השבת לשלול הכוונה כחפץ מצות השבת למרגוע הגוף ולעונג אשר יתענג אלא לצד עשיית מצות השבת ולא לתכלית המורגשות:

עוד ירצה על דרך אומרם ז"ל (יומא פא, ב) שצריך להוסיף מחול על הקודש ולא לימנע ממלאכה אחר שיגיע ויתנוצץ יום השבת אלא צריך להכין עצמו בקדושת שבת ויצא כחתן לקראת כלה ויהיה יושב ומשמר עד שיגיע השבת לעשותו פירוש לקיים מעשים הצריכין בו.

עוד ירצה באומרו לעשות את השבת כי מה שמוסיף מחול על הקדש יסכים ה' לקרותו שבת ונמצא זה האיש עושה שבת ממש כי שעות מיום ו' וגם שעות מיום א' שהם חול בני ישראל עושים אותם שבת:

אור החיים שמות לא, טז

פניני הלכה

שאלה: לאור מקרים שאירעו, ובהם נתקעו אנשים בשדות תעופה או במקומות ציבוריים שונים עם כניסת השבת, כשהם אוכלים וישנים במקום זה שאינו מקום דירה, איך עליהם לנהוג בהקשר להדלקת נרות שבת?

תשובה: אם מייחדים להם מקום מיוחד לאוכל ולינה, צריכים להדליק שם נרות בברכה. וכן אם מייחדים להם מקום רק ללינה בלבד, צריכים הם להדליק במקום המיוחד להם ללינה. אך אם אין להם מקום מיוחד ללינה ואכילה, ואוכלים ולנים במקום ציבורי, אם מדובר באדם נשוי שיש מי שמדליק עליו בביתו נרות בברכה, ושוהה במקום שבו יש תאורה, אין צורך להדליק נרות בברכה. אך אם אין מי שמדליק עליו נרות בביתו, צריכים להדליק נרות במקום בו הם שוהים, והנרות ידלקו זמן קצר לאחר צאת הכוכבים. ואם התנאים במקום אינם מאפשרים להדליק נרות, כגון שהנהגת המקום אוסרת כל הדלקת אש, אם יש לו אפשרות להפעיל מנורה מיוחדת לתאורת שבת, ידלקו את המנורה וישאלו רב בנוגע לברכה.

מקורות ונימוקים: מבואר בשולחן ערוך (רסג, ו-ז) כי אף מי שמדליקים עליו בביתו נרות שבת, אם יש לו מקום מיוחד בו הוא שוהה, עליו להדליק נרות בברכה באותו מקום, ואינו יוצא ידי חובת הדלקה בכך שמדליקים עליו בביתו, כיון שיש עליו מצוות הדלקת נרות שלא ייכשל בחושך. אך אם אין לו מקום מיוחד לשהייה, צריך הוא להשתתף בפרוטת הנרות של בעל הבית שם הוא שוהה. לאור זאת, במקום ציבורי, שעל פי רוב אין שם כל חיוב הדלקת נרות על בעל הבית, אין אפשרות להשתתף בפרוטתו, ולכן חובת ההדלקה מוטלת על השוהה באותו מקום בשבת, אך אם יש תאורה בלאו הכי אין מוטלת עליו חובת הדלקה מצד החובה שלא לשהות בחושך, ולכן באופן זה יוצא ידי חובה בהדלקת הנרות שמדליקים עליו בבית.

על הדלקת נרות עם תאורה חשמלית נחלקו הפוסקים אם יוצא בכך ידי חובת הדלקה, ובמקום שיש חושך בלא התאורה הסכמת הפוסקים שיברך עליה, אך אם גם בלא מנורה זו שהוא מדליק יש אור במקום, הרבה פוסקים סוברים שאין לברך עליה. (ראה שו"ת להורות נתן יא, יז ושמירת שבת כהלכתה פרק מ"ג הערה כ"ב).

אמרת השבת

ולא נתתו ה' אלוקינו לגויי הארצות, ולא הנחלתו מלכנו לעובדי פסילים. מתוך תפילת שחרית לשבת

יש להתבונן בכפלות הלשון, מה הכוונה שלא נתן ה' את השבת לגויים, ומה הכוונה שלא הנחיל להם אותה.

כמו כן יש להתבונן בנוסח של תפילות השבת בו אנו מבקשים: "והנחילנו ה' אלוקינו באהבה וברצון שבת קדשך", הרי כבר קיבלנו את השבת כנחלה עוד ממתן תורה ואף קודם לכך?

בספר "שבת קודש קדשים" פירש את הדבר, כי ידוע שיש הבדל מהותי בין מתנה לירושה, שבעוד במתנה צריך המקבל לעשות מעשה כדי לקנות את המתנה לרשותו, הרי שבירושה הדבר נעשה ממילא של הירושה.

עם ישראל קיבל את השבת בבחינת מתנה, וכפי שאמרו בגמרא (ביצה טז, א) "מתנה טובה יש לי בבית גזני ושבת שמה", אך המתנה תלויה בכך שישיראל יעשו מעשה כדי לקנות את המתנה הזו, וזאת על ידי שיעשו את ההכנה הראויה לקראת השבת ויזיירו בהלכות שמירת השבת כראוי. אמנם אחרי שעשו פעולות שבכך נעשו ראויים לקבל את המתנה, חוזרים ומבקשים "והנחילנו ה' אלוקינו באהבה וברצון שבת קדשך" שנוכח לאור השבת מעבר להשגתנו ויותר מכפי מעשינו, כמו בנחלה וירושה הבאה לאדם בלא מעשה מצידו.

ועל זה אנו אומרים, שהגויים לא קיבלו את השבת לא בתורת מתנה, ולא בתורת נחלה.

פרשת השבת

הָבָה נִתְחַכְמָה לֹא פֶן יִרְבֶּה וְהִיָּה בִּי תִקְרָאָנָה מִלְחָמָה וְנוֹסֵף גַּם הוּא עַל שְׂנְאֵינִי וְנִלְחַם בְּנִי וְעָלָה מִן הָאָרֶץ: (א.ס)

הספרים הביאו בשם המדרש, שאמרו על פסוק זה, הבה נתחכמה לו - לבטל מהן את השבת. ועמדו על כך מה ראו המצרים על ככה לבטל מהן מצות שבת יותר ממצוה אחרת שהיה להם, ולמה דווקא על ידי ביטול מצוות השבת יוכלו לשעבדם.

בספר זכרון ישראל הביא לפרש בשם ספר קהלת יצחק, כי הנה כבר אמרו חז"ל "שבשעת יציאת מצרים טען שר של מצרים "הללו עובדי עבודה זרה והללו עובדי עבודה זרה מה השתנו אלו מאלו", ובכל זאת גאל ה' את ישראל ממצרים.

והטעם לזה אפשר לומר, כי ידוע שבני ישראל שמרו במצרים את השבת, וכמו שאמרו במדרש שמושה רבינו בחר להם את יום השבת שבו ינוחו מעבודתם, וכבר ידוע מה שאמרו בגמרא (שבת קיט, ב) שכל השומר שבת כהלכתו אפילו עובד עבודה זרה כדור אנוש מוחלים לו, ואם כן שמירת השבת סייעה להם למחילה אף על חטא עבודה זרה, ולכן נגאלו ממצרים.

ועל זה אמרו "הבה נתחכמה לו" לבטל מהם את השבת, וממילא לא יהיה להם את זכות השבת לכפר להם על כך שהם עובדי עבודה זרה, ושוב לא ייגאלו. אך לא עלתה להם זאת בידם, ובני ישראל שמרו את השבת, ובזכותה נגאלו ממצרים.

מעשה לשבת מענגו במאכל ובמשתה

רבי זלמן לא הסכין להחסיר שום דבר ממאכלי השבת שהיה רגיל לאכול, ומעשה ושכחו אנשי ביתו להטמין ביצה לשבת, אותו רגילים לאכול בסעודת היום יחד עם הבעל. הלך רבי זלמן מבית לבית ושאל את השכנים שמא נותר להם ביצה מוטמנת, עד שמצא ושמה עליה כעל אוצר חביב ויקר.

אף על שאר עינוגי השבת הקפיד שלא לחסרם, ופעם אחת נודמן לו להתפלל בתפילה מנחה של שבת, בעת שניגש בעל תפילה שאמר את התפילה בניגון רצוף, ולא היה נשמע כמו הניגון הקבוע לשבת, המתין ר' זלמן עד שנגמר התפילה, ויצא לבית הכנסת אחר לשמוע חזרת הש"ץ בשנית, כדי לשמוע את הניגון "אתה אחד ושמן אחד" בניגון השבתי המיוחד, כדי שלא יהיה ניגונך בשבת כניגונך בחול... וממנו למדנו, כי אין שיעור לעונג השבת.

היה מעשה בעונת לקיטת האתרוגים, ורבי זלמן שובת ביפו יחד עם סוחרי האתרוגים. שמעו הללו שרבי זלמן נהג כן לכבד ביותר את מאכלי השבת ואינו משאיר כלום מהם אפילו אם יגישו לו הרבה מאוד, אמרו זה לזה: בואו ונבדוק את כוחו עד היכן הוא מגיע בענין זה.

אמרו ועשו, ומילאו את קערתו בזה אחר זה, וכל תבשיל החמין, הוא הטשאלנט, שהוכן ליותר מעשרים אנשים, הורק כולו לתוך קערתו של רבי זלמן. והוא לא שינה ממנהגו, ולא עוד, אלא שכל השבת לא נודע ברבי זלמן מאומה שהביא אל קרבו מנה יתירה של מאכל שיש בה כדי להסתכן, ועסק כל השבת בתורתו ובעינוגו כדרך הרגלו בכל שבת ושבת.

רק למחרת, לאחר שכבר עבר השבת, ראוהו מצטער מרוב המאכל שהכניס לתוכו, והצטערו בני אומנותו על שהביאוהו לידי צער.

היו נעשים המאכלים ערבים עליו, עד שאינו משאיר דבר בקערה מכל מה שהונח לפניו. שכן רבי זלמן היה מחבב את המאכלים עליהם ואומר להם: ראו כמה ערב מאכל זה וכמה תענוג בכל מאכלים אלו, אל תמשכו ידיהם מהם ואל תשאירו מהם מאומה לפוסלם.

אפילו היה אוכל רבי זלמן יותר מכדי יכלתו, לא היה בזה משום רעבתנות, אדרבה לא היה זה הנאת הגוף אלא הנאת הנשמה בלבד. תדע, שכל המאכלים המרובים שרבי זלמן אוכל בלילי שבתות, אינם מפילים עליו שינה ותרדמה כלל, ואין הם מכבידים על גופו, ומיד כשגומר את סעודתו, יושב ועוסק בתורתו, והוגה בה כל הלילה עד אור הבוקר, ולא אירע מימיו שנעצמו עיניו ונסגרו עפעפיו מעייפות הגוף אפילו רגע אחד.

את המאמר "שינה בשבת תענוג" מקיים רבי זלמן רק ביום השבת, כאשר לאחר סעודת השחרית שאף בה טועם הוא מכל טוב המאכלים, מקיים הוא את מצוות השינה בשבת למשך זמן של חצי שעה, ובה טועם הוא את טעם העונג שבשינת השבת, ואת כל שאר יום השבת וליליו, מייחד הוא לעונג השבת האמיתי לו, והוא בלימוד התורה.

מגדולי ירושלים היה רבי זלמן בהר"ן, הוא רבי שלמה זלמן בן הרב נחום לעווי זצוק"ל הידוע בכינוי רבי נחום שאדיקער, מגדולי גאוני וצדיקי ירושלים של מעלה. עם כל גדלותו של רבי זלמן, ולמרות ששימש בהרבצת תורה והוראה בירושלים, מלווה בעסקנות בצרכי ציבור, הרי שהעניות היתה מנת חלקו בקביעות.

עניות זו עד היכן היתה מגעת? עד לשבת קודש. אמנם, מלבושים מיוחדים לשבת לא היה ביכלתו לרכוש, אך היה מוצא כל מצדקי שבועולם לחדש בכל גג דבר קל לכבוד שבת. כך היה נוהג לגבי המנעלים, שלא היה בידו לרכוש לעצמו זוג מנעלים נוסף לכבוד שבת, אך מידי שבת היה מחליף את שרוכי הנעליים לכבוד שבת. וממוצא הדבר אתה למד על שאר לבושים, שאין לך אחד מהם שאינו עושה בהם שינוי לכבוד השבת, ולקראת השבת היה עומד ומצחצח את בגדיו ומנעליו מכל שארית אבק כל שהוא, וכך היה נראה לבוש בפאר לכבוד השבת.

אף לגבי המאכלים, כשמגיע שבת קודש נדמה הוא כעשיר, אין לך שבת בביתו שאין עולה על שולחנו כמה מיני דגים וכמה מיני בשר, דגים מעושנים ודגים מלוחים, דגים כבושים ודגים ממולאים, בשר צלוי ובשר מבושל וכל אופני וצורות הכנת הבשר שבידו. וכך הוא גם בפירות ומשקאות, מעלה הוא על שולחנו כל מה שבר השגה הוא. אף בימות החול כל מאכלו היה משיירי מאכלי השבת שהוכנו בביתו.

מנהג היה לו לרבי זלמן, שכל מה שהובא לפניו למאכל לשולחן השבת, לא היה משייר ממנו מאומה. אף אם תמלאו את קערתו במאכל הרבה ככל יכולת הקיבול של הקערה, לא יותר ממנה פירור אחד, שחביבים עליו מאכלי השבת יותר מכל, והטיפה האחרונה חביבה עליו כטיפה הראשונה. לא זו בלבד, אף כל המיסב בשולחנו של רבי זלמן,

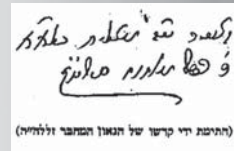
דבריהם הם זכרונם

הגאון הקדוש רבי מצליח מאזוז הי"ד אב"ד תוניס וראש ישיבת "כסא רחמים" כ"א טבת תשל"א - 40 שנה להסתלקותו

רבי מצליח מאזוז זצ"ל הי"ד, היה גאון מופלא, שבאדמת נכר במדינת תונס החזיר את עטרת לימוד התורה לתפארתה, כאשר במסירות נפש קיבץ וריבץ את הנוער ביסדו ישיבה על טהרת הקודש עם פנימיה, דבר אשר הציל את הנוער במדינה רחוקה זו, ואת ישיבתו זו חשק להעביר עם תלמידיה לארץ הקודש, תכנית שנגדעה באיבה מיד מרצח שפל שפגע בו בשבוע עם תלמיד מבית הכנסת ביום כ"א טבת תשל"א ה' יקום דמו.

במאמר שפירסם בספר "דרך ישרה" שהודפס בגירבא בשנת תשכ"ו אותו הכתיר בתואר "להבדיל בין הקודש לחול", הכה על קדקדם של המערבים לימודי קודש וחול, ופתח אותה במאמר הנבואה האחרונה שנאמרה לישראל "זכרו תורת משה עבדי", ובה ביאר: חז"ל דורשים על הכתוב "זכור את יום השבת לקדשו" - "זכרהו מאחר שבא להשכיחו", כי אין זכירה אלא בדבר המשתכח, ומה למדו חז"ל שצריכים לערב עירובי תבשילין בערב יום טוב שחל בשבת, היות והשבת קרובה להשתכח מחמת יום טוב. הרי שחז"ל השכילונו, שלא להבין זכירת יום השבת בשאר ימות השנה, כי אם דווקא כשבא יום טוב בערב שבת כשהוא קרוב להשתכח, כי בשאר שבתות הכל מרגישים ויודעים להבדיל בין קודש לחול, ורק כשבא יום טוב בערב שבת ששניהם קודש, לא הכל יודעים ומכירים להפריש ולהבדיל בין קודש לקודש.

כך הוא גם לגבי לימוד התורה, על מה פנה הנביא ואמר "זכרו תורת משה עבדי"? על אלו המערבים את הקודש עם החול, ונדמה הוא כי גם שם יש קודש, וזה בא להשכיח את הקודש, ועל זה קרא הנביא "זכרו"! וזרו תורת משה! כי לא רבים יחממו להכיר ולהבדיל הלילה בין קודש לקודש. בתשובותיו (חלק ב' סימן י"ד) מוצאים אנו כי הוא קורא להקדים את זמן הדלקת הנרות לפני שבת, ומסכים בלשון זו: המהדרין מדליקין חצי שעה קודם השקיעה, והמהדרין מן המהדרין מדליקין בשעה פחות רבע קודם השקיעה.

(היתמט ידי קדשו של הגאון המהדר זלצתי)

משל ונמשל

משל נפלא המשיל המגיד מדובנא:

היה היו שני עיוורים שעולמם חשך בעדם. חשבו יחדיו מה יעשו וכיצד יתפרנסו? החליטו ללכת יחדיו מעיר ולעיר ולהזור על הפתחים.

אמרו ועשו. אך שני העיוורים היו שונים באופיים, האחד מהם היה עניו ועדין נפש, חיי העוני והקבצנות היו לו לבושת פנים ולעגמות נפש, להכרח נורא ולגזירה רעה. והשני היפוכו הגמור, הוא נהנה לחזר על הפתחים, להציג את מומו ולסחוט רחמים, זו היתה עבורו אומנות קלה ונקיה.

פעם הגיעו לעיר אחת, והלכו בה כהרגלם מבית לבית. התדפקו על דלת אחת וביקשו נדבה, התבונן בהם בעל הבית רגע ארוך, והזמין להכנס אל הבית פנימה. נכנסו השניים והתבקשו לשבת. בעל הבית נתן להם אוכל ושתייה, ושאלם כיצד איבדו את מאור עיניהם. לאחר ששמע את דבריהם פתח ואמר להם:

"דעו שהתמזל מזלכם, ואני רופא עיניים מומחה, גובה אני בשכרי הון עתק, אבל אתם התדפקתם על ביתי לבקש נדבר, הריני מוכן להעניק לכם לא פרוטה ולא דינר אלא אוצר יקר, ביכלתי להשיב לכם את מאור עיניכם! כאשר ראיתי אותכם ידעתי שיש לכם תרופה, ותשובותיכם על שאלותי הוכיחו לי שצדקתי, בואו אל מרפאתי ועד מהרה ייפקחו עיניכם כאחד האדם."

הקבצן הראשון חיך באושר וידו גישישה אחר ידו של הרופא להודות לו, הוא לא מצא מילים בפיו, סוף סוף יבוא הקץ לחושך, יבוא הקץ לחיי הביון והחרפה, הוא יוכל להרויח את לחמו בכבוד בעמלו, ככל האדם.

אך בעוד הוא אינו מוצא את מילותיו, פתח חבירו ואמר לרופא:

"תמיהני עליך, שאתה אדם מלומד אבל טיפש מטופש, הקבצנות היא אומנותי, והעיוורון הוא כלי מלאכתי, אם תטלו ממני, כיצד אתפרנס? מי יעניק לי נדבה?..."

הנמשל:

רבים הם הדברים היכולים להמשל לאותו קבצן.

נהנה אדם היושב וחושב שיעשה מלאכה ביום השבת כדי להתפרנס ממנה, והוא אינו מבין ששמירת השבת היא מקור הברכה, ועשיית המלאכה בה היא איבוד הברכה והפרנסה.

במעשיו דומה הוא לאותו קבצן החושב שאת כספו עושה הוא מתוך עוורונו, ואינו מבין כי מאור עיניו יביאו לו ברכה ופרנסה ללא צורך בקיבוץ נדבות.

יְדֵי הַשֶּׁבֶת

יְדֵים יְקָרִים!

בְּשָׁבוּעַ זֶה מִתְחִילִים אֲנוּ לְקַרְא אֶת חֲמֵשׁ שְׁמוֹת, בּו נִלְמַד עַל גְּלוֹת מִצְרַיִם וְעַל הַגְּאֻלָּה מִמִּצְרַיִם, עַד לְהַשְׁלֵמַת בְּנֵי־הַמִּשְׁפָּן לְהַשְׁרָאת הַשְּׂכִינָה, שֶׁהוּא תְּכֵלֶת הַגְּאֻלָּה.

בְּשָׁבוּעַ זֶה, לִמְדִים אֲנוּ בְּעֵקֶר עַל גְּלוֹת הַקְּשָׁה שֶׁעָבְרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם,

בְּעִבּוּדֹת פְּרָהּ וּבְעִנּוּיִם קָשִׁים וּמְרִים.

עִם זֹאת קָרָן אֹר אַחַת הַבְּלִיחָה בְּתוֹךְ הַחֻשָׁף הַנּוֹרָא שֶׁל גְּלוֹת מִצְרַיִם, וְהִיא שְׁמִירַת הַשֶּׁבֶת.

חַז"ל מְסַפְּרִים לָנוּ, כִּי מֹשֶׁה רִבְּנוּ בְּהִיזוֹת בְּבֵית פְּרָעָה, דָּאָג לְכֹף שְׁבָגֵי יִשְׂרָאֵל יְקַבְּלוּ יוֹם אֶחָד שֶׁל חֲפֵשׁ מִהַעֲבוּדָה, וְהוּא בְּחַר לָהֶם אֶת יוֹם הַשֶּׁבֶת לְיוֹם הַמְּנוּחָה.

וְדַאי שֶׁפְּנִינָתוֹ שֶׁל מֹשֶׁה רִבְּנוּ הִיְתָה כְּדֵי שְׁבָגֵי יִשְׂרָאֵל יִזְכּוּ לְשִׁמּוֹר אֶת הַשֶּׁבֶת, אֲךָ לֹא הָיָה בְּכֹף רַק כְּדֵי לְהַבִּיא לָהֶם יוֹם שֶׁל מְנוּחָה מִהַעֲבוּדָה הַקְּשָׁה אוֹתָהּ עָבְדוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם, הַמְּטָרָה לֹא הִיְתָה רַק כְּדֵי שְׁבָגֵים הַשֶּׁבֶת יִזְכְּלוּ קֶצֶת לְשִׁבְב בְּמָטָה וּלְשִׁחָרֵר אֶת הַעֲצָמוֹת הַפּוֹאֲבוֹת.

הַמְּטָרָה הִיְתָה הַרְבֵּה יוֹתֵר נְעִלִית. כִּפִּי שְׁלוֹמִדִים אֲנוּ מִמָּה שֶׁחַז"ל מְסַפְּרִים לָנוּ, שֶׁמֹּשֶׁה רִבְּנוּ הָיָה מְסַתְּרֵב בְּיוֹם הַשֶּׁבֶת עִם מְגִלּוֹת, וּמְלַמֵּד אוֹתָם תּוֹרָה, וּמְרַגֵּעַ אוֹתָם בְּדַבְרֵי חֲזָק וְאַמּוּנָה עַל הַגְּאֻלָּה שֶׁעוֹד בּוֹא תְּבוֹא.

לְלַמְּדֵנוּ, כִּי עֵקֶרָה שֶׁל הַשֶּׁבֶת הִיא לְעִנְג הַנְּשָׁמָה, שְׁבָאָה יַחַד עִם עִנְג הַגּוּף. נְכוֹן שֶׁשֶׁבֶת הִיא יוֹם מְנוּחָה, אֲךָ עֲלֵינוּ לִזְכֹּר כִּי הִיא יוֹם מְנוּחָה וְקִדְשָׁה. לֹא נִבְטַל אֶת הַזְּמַן בַּשֶּׁבֶת רַק לְמִשְׁחָקִים וְקִרְיָאֵת סְפוּרֵי מַעֲשֵׂי־יָת, אֲלָא נִנְצַל אוֹתָהּ לְקִרְיָאֵת דְּבָרֵי קִדְשָׁה וְסְפוּרֵי צְדִיקִים וְדַבְרֵי חֲזָק.

שֶׁבֶת שְׁלוֹם

ישמחו

מופץ בדואר אלקטרוני בכל קצוות תבל.

לזיכוי הרבים נא הדפיסו

והפיצו בין מכריכם!

לקבלת הגליון בכל שבוע,

ולהערות הצעות ותרומות

yismechu@yismechu.com 052-7636030